

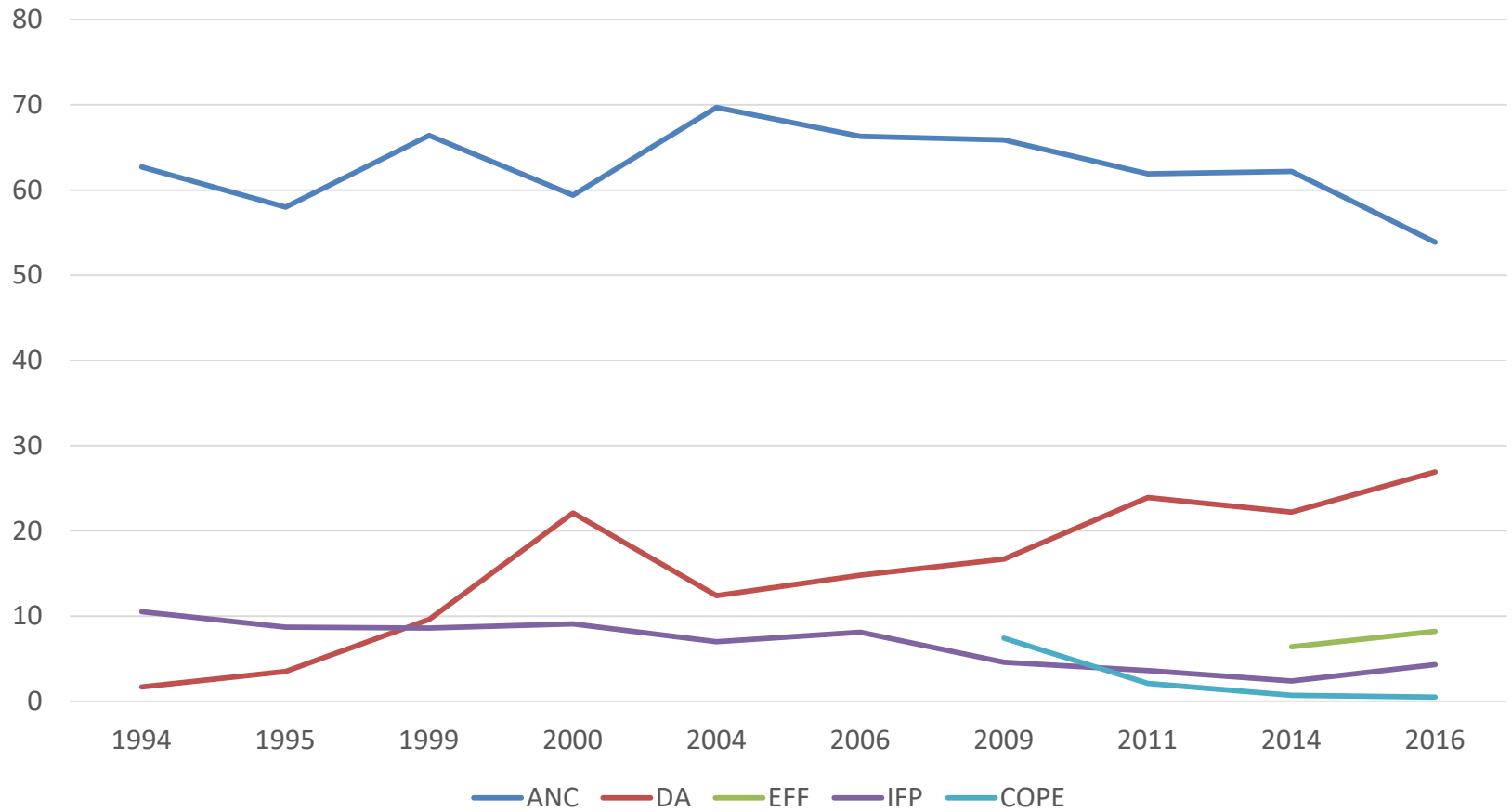
Verkiesings skep onsekerheid – watter sekerheid kan ons identifiseer?

Dirk Kotzé, Politieke Wetenskappe, Unisa

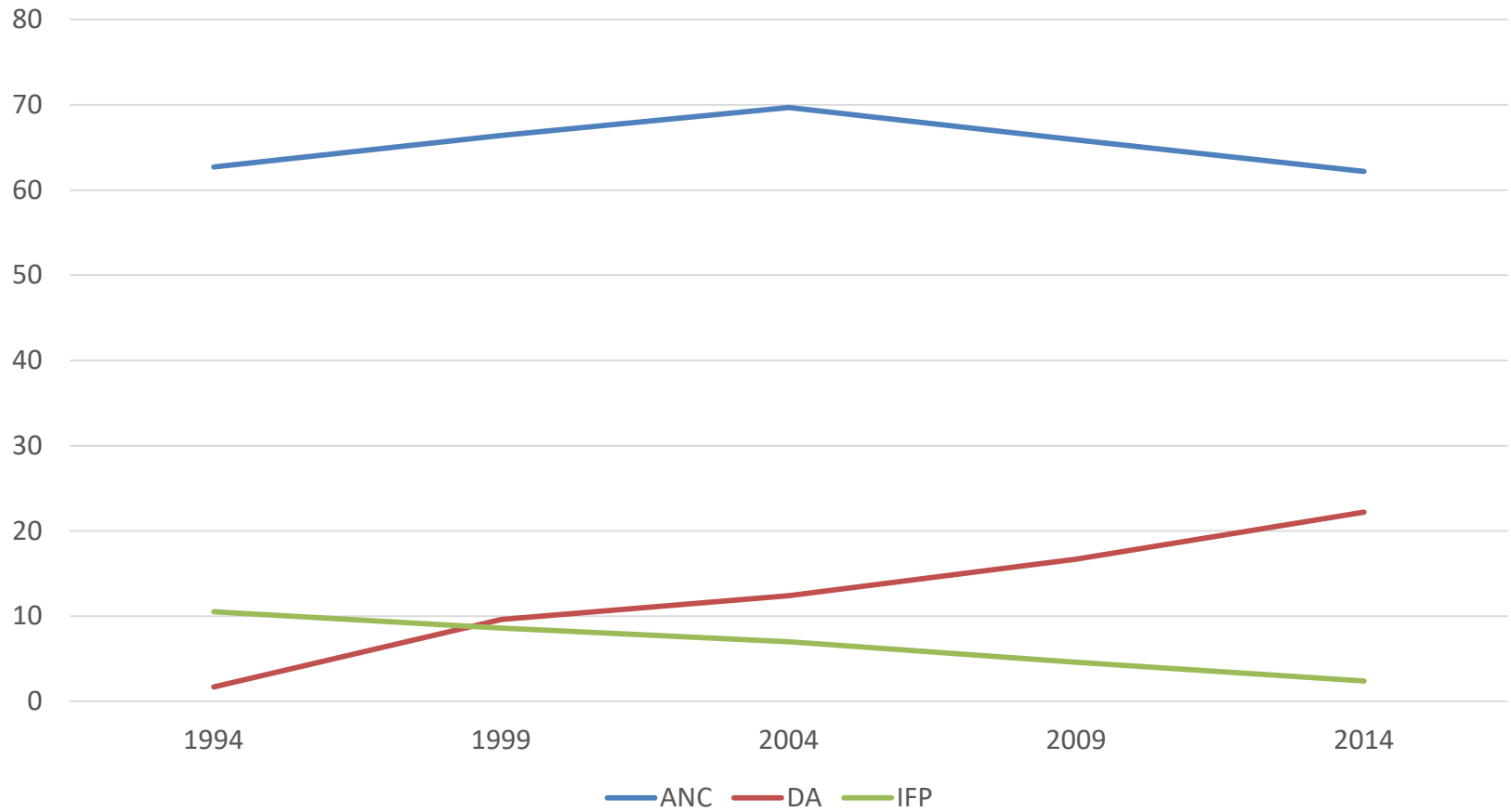
Suid-Afrikaanse verkiesings

- Nasionale/provinsiale verkiesings meer deelname as plaaslike verkiesings
- DA kiesersdeelname meer as ANC ondersteuners – wat 2019?
- 2 stemme per kieser kan geskei word: stem vir party, nie persoon
- Tendencies in previous elections, 1994-2016:
  - ANC mirror image 1994-2004 and 2004-2014
  - DA incremental growth since 1999 (2000 except)
  - EFF 6-8%, 2019 11-12%

NATIONAL AND LOCAL ELECTION RESULTS

NATIONAL ELECTION RESULTS

Rol van provinsies in party-ondersteuning

- **ANC**

KZN 21.6%, GP 20.5%, OK 13% = 55%

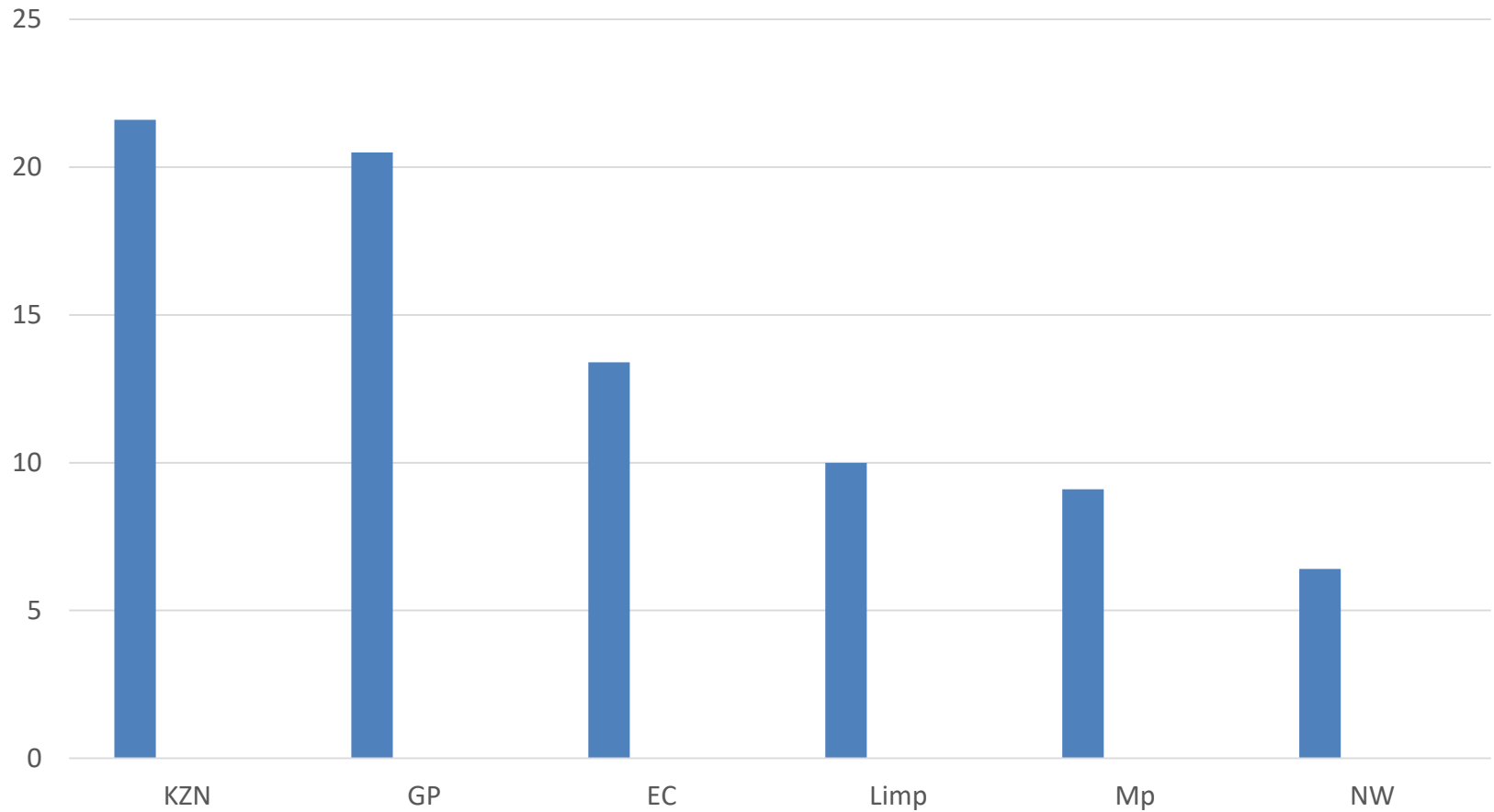
- **DA**

GP 33%, WK 30.8%, KZN 12% = 76%

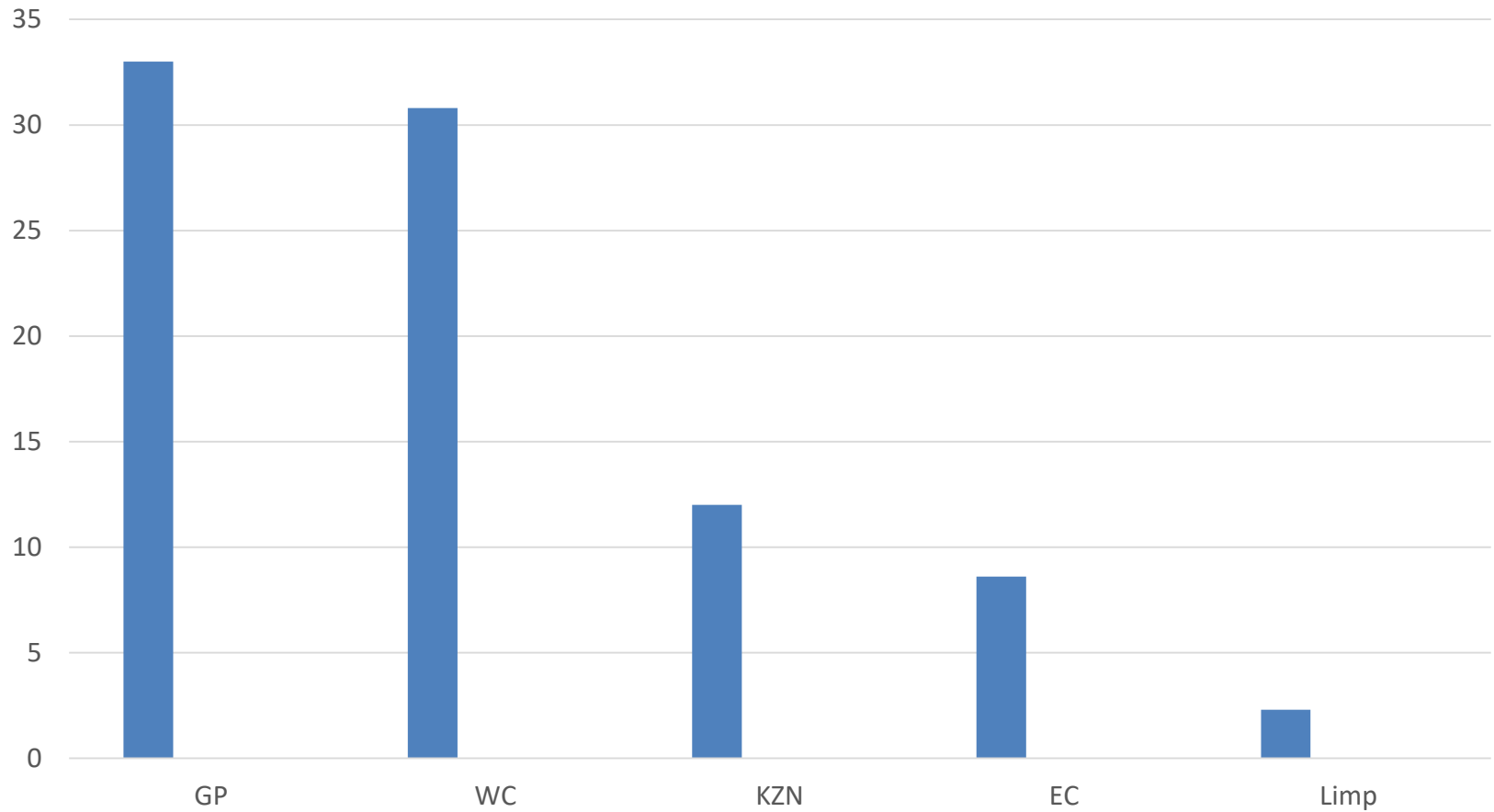
- **EFF**

GP 38.6%, Limp 13.4%, NW 12.3% = 64%

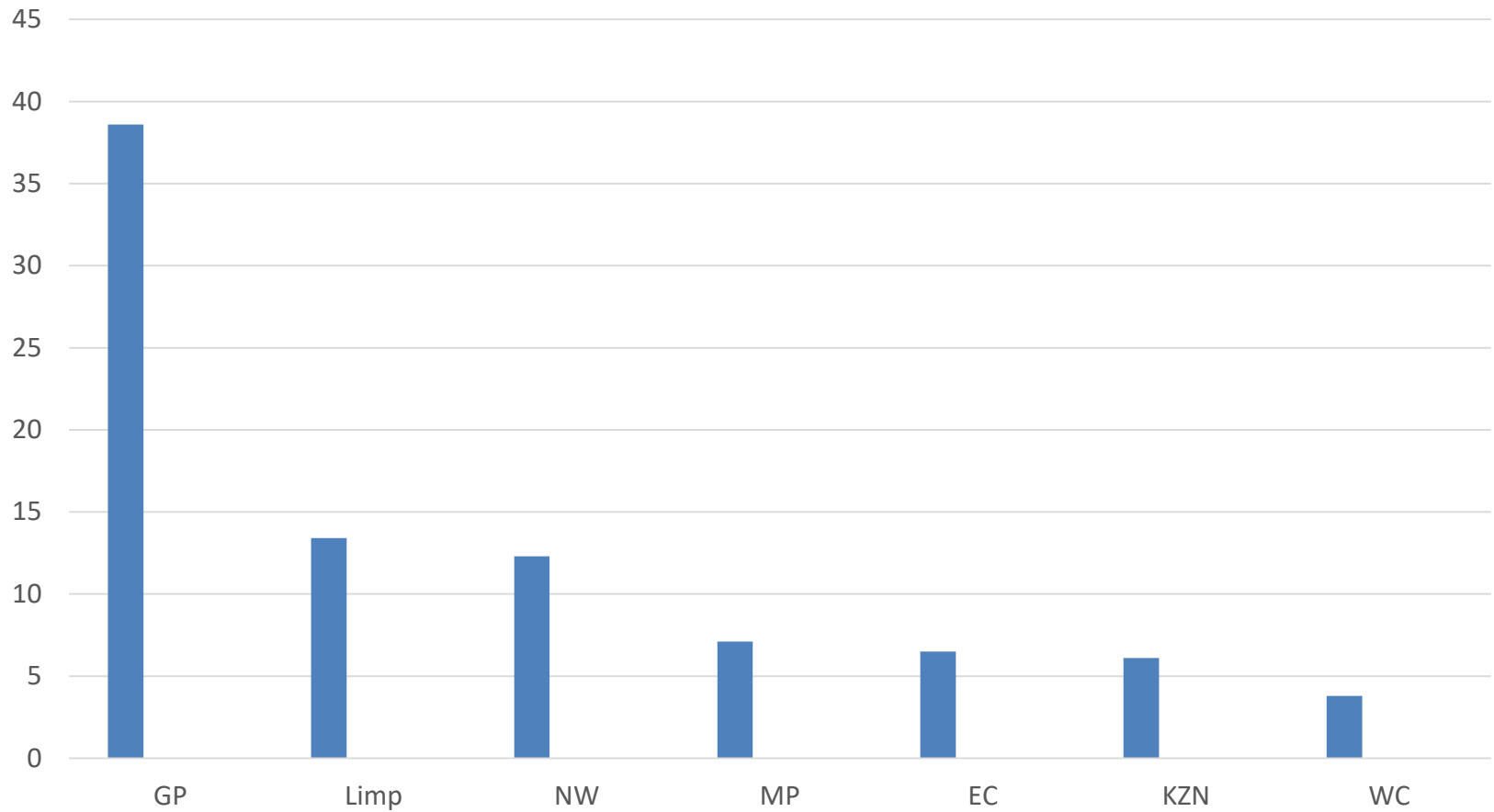
Election trends: ANC 2014 provincial contributions

DA 2014 provincial contributions

EFF 2014 provincial contributions

Fokuspunte van verkiesing

- Kiesersoorwegings: ekonomie en goeie plaaslike regering (dienste)
- Kompetisie oor wie se regeringsrekord is oortuigendste
- Veldtog-fokus: Beleidsvoorstelle vs leiers-persoonlikhede
- Rol van jeug
- Stedelik vs plattelandse ondersteuning

BELEIDSVOORSTELLE

1. EKONOMIESE GROEI:

ANC: private/openbare vennootskappe – veral infrastruktuur
(Infrastruktuur Fonds) – werkskepping - ontwikkelingstaat

Buitelandse beleggings

Transformeer staatsondernemings

Fokus op landbou, mynbou, oseaan-ekonomie, toerisme, ICT

(2)

DA: more emphasis on private sector
promote small, medium business
city-led growth
land reform for jobs, justice, growth
creating a capable state

2. WERKSKEPPING

ANC: werkskepping gevolg van ekonomiese groei
Internskappe, belastingtoegewings vir jong werkers, landbou &
mynbou, Openbare Werke projekte – opvoeding/opleiding

DA: verander regstellende aksie, BEE, klem op opvoeding
Voluntary National Civilian Service year
providing policy certainty; Jobs Act

(3)

3. CORRUPTION, MALADMINISTRATION, NATIONAL IDENTITY, STATE CAPTURE:

ANC: - CR distances himself from JZ (“new government”)

Commissions, appointments in criminal justice system, tribunal of 7 judges, restructuring of SOEs, appointments by Parliament

- Problems with JZ legacy, provinces (KZN, NW), Eskom
- Divisions within ANC, KZN “nationalism”, political elitism

DA: “een SA vir almal”; beskerm grense

Anti-korrupsie: kyk na DA-regeringsrekord, interne optrede teen korrupsie: afdanking van burgemeesters; Msimanga, De Lille

(4)

4. GROND (art 25) – [public purpose, public interest]

- EFF: nasionaliseer sonder vergoeding
- ANC: onteining sonder vergoeding, met vergoeding, verdeling van staatsgrond vir privaateienaarskap; meer titelaktes vir huiseienaarskap; groter klem op stedelike huisvesting – kwalifikasies: voedselsekerheid, nie ekonomie benadeel nie; nie onteining van buitelandse beleggers
- DA: gekant teen sonder vergoeding – Grondwet reeds onteining toelaat - konsentreer op huiseienaarskap, titelaktes, self-inisiatief vir huisontwikkeling

PARTYE SE BENADERING TOT LANDBOU

- ANC:

Werk saam met agro-besighede om: uitvoere te vermeerder, meer ondersteuning aan ontwikkelende boere, belê in landbounavorsing en tegnologie, bevorder regverdige internasionale landbou- handels regime; teen monopoliëe in landbou-insette, agro-prosessering, voedselverkope; landboustrategie vir klimaatsverandering en voedselsekerheid [min fokus op (mega) kommersiële landbou]

- DA:

Uitdagings: beleidsonsekerheid (onteiening), landelike veiligheid, infrastruktuur, klimaatsverandering

Voorstel: ontwikkel agro-prosesseringsektor, verwerp sonder vergoeding, vinnige afhandeling van grondeise, misdaad (grens beskerming, bevestiging van lewendehawe-eienaarskap)

Infrastruktuur, klimaatsverandering: water, landelike kommunikasie, vervoer-infrastruktuur

CONCLUSION

Anticipated post-election situation

- IRR opinion poll (Feb 2019):
  - ANC 54.7% - 62.1% (2014)
  - DA 21.8% - 22.2% (2014)
  - EFF 12.2% - 6.3% (2014)
- Formation of governments
  - GP: ANC 41.6%, DA 32.4%, EFF 18.2%
  - WC: DA 50.1%, ANC 33.9%, ACDP 3.5%, FF+ 2.8%, GOOD 2.5%
- Impact on land debate: ANC 54% - EFF 12%
- Long parliamentary process, earliest end 2019 (Exp Act)
- Main focus on urban land for settlement